

СТАНОВИЩЕ

от проф. Силвия Борисова Цветкова, д.кл.пс

Медицински университет-Плевен

на дисертационен труд

„Психологически аспекти на хазартното поведение“

от Петя Димитрова Петкова

докторант в редовна форма на обучение по докторска програма
Медицинска психология“ (зачислена със заповед № Р-109-293/9.07.2021 г.)
професионално направление 3.2. Психология, област на висше
образование: 3. Социални, стопански и правни науки

Научен ръководител: проф. Иван Александров. д.пс.н

Със заповед № Р 109-271/5.08.2024 г. на Ректора на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“- Варна, предвид доклад с вх. № 102-2070/24.07.2024 от проф. д-р Петър Милчев Петров, д.мн - Ръководител катедра „Психиатрия и медицинска психология“ и с решение по протокол №25/29.07.2024 на Факултетен съвет и доклад с вх. № 103-3752/30.07.2024 г. от проф. д-р Йото Трифонов Йотов, д.м. - Декан на Факултет „Медицина“ в Медицински университет-Варна съм избрана за външен член на научното жури, а на неговото първо заседание съм определена да представя становище за дисертационния труд на тема „Психологически аспекти на хазартното поведение“ за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология, докторска програма „Медицинска психология“ на Петя Димитрова Петкова.

Кратки биографични данни и кариерно развитие на докторантката

Петя Петкова е завършила през 1998 г. „Журналистика“ към ВСУ „Черноризец Храбър“-Варна, степен бакалавър, след което през 2019 г. завършва магистърска степен „Психология и психопатология на развитието“ към ВСУ-Варна. През 2021 е зачислена като докторант

(редовна докторантура) към катедра „Психиатрия и медицинска психология“ към Медицински университет-Варна.

Професионално-трудовият път на докторантката преминава от редактор на обяви, през оперативен счетоводител, технически сътрудник, спедитор логистика до психолог към ЦСРИДУ и ЦСРИВЖ – Варна. След което води общо 22 учебни часа упражнения по „Медицинска психология“ при студенти специалност „Медицина“ и „Дентална медицина“ през периода м. март-април 2023 г. към МУ-Варна. Участва в три проекта през периода 2009-2019 г. като експерт-обучител и ментор.

Изпълнила е всички наукометрични изисквания на ПРАС на Медицински университет-Варна по отношение на докторантурата и със заповед на Ректора е отчислена с право на защита. Не се установяват нарушения на процедурата.

Обща характеристика на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд е в общ обем от 143 страници и съдържа 44 таблици, 29 фигури и 3 приложения. Библиографската справка включва 271 литературни източници, от които 34 са на кирилица и останалите – на латиница. Дисертационният труд е структуриран в три основни глави и три заглавия. Съдържа: Въведение; Глава първа - Литературен обзор; Глава втора – Методология на емперичното изследване (съдържа и резултати от него); Глава трета – Обсъждане на резултатите. Като заглавия са обособени изводите; ограничения и бъдещи насоки; приноси. Опис на използвана литература и три приложения.

Актуалност и съдържание на дисертационния труд

Поведенческата дисфункция при хазартно ориентираните личности е силно изразена и води до непоследователно и несъответно поведение, сериозни нарушения в общуването, засегната е способността вземане на рационално претеглени решения и до неспособност за постигане на персонален успех в почти всички жизнени сфери. Хазартната зависимост е определена като най-трудно поддаваща се на психотерапия и лечение, с най-често регистрирани суицидни действия сред групите лица със зависимости. Поради което превенцията на хазартно поведение е от изключителна важност и належаща необходимост.

Литературният обзор е с обем 68 стр., представен в пет отделни части: еволюционен произход на хазартното поведение, факторно влияние при хазарт, девиантност при хазарт и клинични критерии, теоретико-

методологични аспекти, емоционални регулатори и афективност на поведението. Докторантката извежда десет извода от задълбочено проучената литература, което ѝ дава основание да структурира Втора глава: Методология на емперичното изследване, включваща и резултатите. Целта на проучването е да се конструира скринингова методика за оценка на хазартно поведение. Формулирани са шест задачи и пет хипотези. Използвани методики са: Скала за изследване потребността от търсене на силни преживявания и усещания (М. Цукерман), Диагностика степента на готовност към риск на Шуберт (PSK), като и Методика за скрининг на хазартното поведение (MSGB). За обработка на резултатите е използван статистически пакет SPSS.

Обект на проучване са общо 242 лица обособени в групи – 193 студента от МУ-Варна и ВСУ (без хазартно поведение) и 49 лица (с хазартно поведение) - хоспитализирани в “Психиатрични клиники” към УМБАЛ „Света Марина“-Варна, Втора психиатрична клиника, „Наркология“, „Дипломантката е използвала хибридна форма за събиране на данни.

Във Втора глава са представени както резултатите от изследването, така и статистически установените зависимости между айтемите в структурата на използваните методики, така и между самите методики, което целесъобразно би могло да се ориентира към Глава трета.

Би могло да се прецизира номерацията на фигурите и таблиците, които богато илюстрират и детерминират коментираните резултати.

Собствено структурираната и адаптирана методика (Методика за скрининг на хазартното поведение/MSGB) ясно доказва нейната значимост и надеждност чрез изследването на вътрешната консистентност и връзките ѝ с другите използвани методики. Айтемите в нея са групирани съобразно личностните характеристики: мотивация, търсене на усещания, склонност към поемане на риск, импулсивност, нагласи и субективни норми, поведенчески контрол и модел на привързаност. ROC анализът позволява представянето на резултатите чрез показател „чувствителност“ и е използван за оценка на ефективността на класификацията в MSGB. Глава трета „Обсъждане на резултатите“ е сравнително кратка. Насочена е към използваните статистически анализи, които доказват притежаваните съдържателни параметри, с което се определя и високата валидност и целесъобразност за използване на методиката за такива цели.

Изводите логически следват извършените анализи като ги обобщават и синтезират. От гледна точка на съдържанието, в изводите се дава отговор

на формулираните хипотези. В „Ограничения и бъдещи насоки“ докторантката посочва, че структурираната по скали методика е отнесена по-скоро към хазартна склонност и обвързаност, извън клиничните критерии за установяване на наличие на хазартно поведение, като прави разлика между скрининговия подход при „проблем с хазарта“ и „хазартно разстройство“.

Акценти в приносите са: Разработване на концептуален модел за изследване на хазартно поведение и създаване на „Методика за скрининг на хазартно поведение“ (MSGB).

Авторефератът отразява най-съществените страни на дисертационния труд и дава ясна представа за проведените изследвания.

Свързани с темата на дисертацията са направени пет пълнотекстови публикации, в които докторантката е единствен автор.

Заключение

Дисертационният труд **„Психологически аспекти на хазартното поведение“** засяга актуална и значима за съвременното общество тема. Разработен е съгласно изискванията за научно изследване, има теоретико-познавателен и практико-приложен характер. Отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за приложението му на Медицински университет - Варна.

Във връзка с гореизложеното давам своята положителна оценка и препоръчвам на уважаемото Научно жури да присъди образователната и научна степен **„доктор“** по научната специалност **„Медицинска психология“** в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология на **Петя Димитрова Петкова**.

7.10.2024 г.

Изготвил:

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679

(проф. Силвия Цветкова, д.кл.пс)